

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A¹

Anul școlar 2015 – 2016

Limba și literatura română

Varianța 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 2 ore.

SUBIECTUL I (40 de puncte)

Citește următorul text:

*Salcâmi, arbori de câmpie,
Cu flori albe năpădite de albine,
Voi îmi amintiți copilăria,
Voi sunteți frați cu mine.*

*Acolo pe malul râului,
Șesul întins, cireada de vite –
Un copil desculț alerga
Cu picioarele prin mărăcini rănite.*

*O, drumuri lungi, șerpuite prin iarbă ...
Mai trăiți, salcâmi, ori ați fost tăiați
Cândva-ntr-o iarnă cu zăpezi și viscol,
Frați ai mei, frați?*

*Poate dintre toți numai eu
Am rămas să port veșnic florile voastre
Scuturându-le, scuturându-le
Albe, sub ceruri albastre.*

*Căci sufletul copilului de-atunci
Adeseori învie-n mine –
Salcâmi, arbori de câmpie,
Cu flori albe năpădite de albine.*

(A. E. Baconski, *Salcâmi*)

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *alerga*, *veșnic*. **4 puncte**
2. Explică modul de formare a unui cuvânt compus și a unui cuvânt format prin conversiune. **4 puncte**
3. Explică rolul cratimei în secvența *învie-n mine*. **4 puncte**
4. Precizează măsura primului și a celui de-al doilea vers din poezie. **4 puncte**
5. Transcrie un epitet și o repetiție din textul dat. **4 puncte**
6. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, semnificația versurilor: *Salcâmi, arbori de câmpie*, *Cu flori albe năpădite de albine*, *Voi îmi amintiți copilăria*, *Voi sunteți frați cu mine*. **4 puncte**

¹ Test elaborat de Centrul Național de Evaluare și Examinare, pentru sesiunea de la sfârșitul anului școlar 2015 - 2016. Folosind aceste resurse educaționale deschise, subiecte, bareme și sugestii de rezolvare, elevii pot parcurge treptat etapele elaborării răspunsurilor și verificarea lor prin exemple instructive.

B. Redactează o compunere de minimum 150 de cuvinte în care să motivezi apartenența la genul liric a textului *Salcâmi*, de A. E. Baconski. **16 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să precizezi două trăsături ale genului liric;
- să ilustrezi două trăsături ale genului liric, valorificând textul dat;
- să ai un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecți precizarea privind numărul de cuvinte.

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

Citește următorul text:

O mică insulă franceză din Oceanul Indian, care se află între Madagascar și Mauritius, denumită Mafate, impresionează printr-o depresiune-amfiteatru în care se poate ajunge doar cu elicopterul sau mergând pe jos.

Această vale în formă de amfiteatru se delimitează de restul insulei prin pereți de stânci, prin munți uriași și prin pădurea tropicală. Ea a fost formată de magma unui vulcan în urmă cu trei milioane de ani. [...]

Aproape toți rezidenții sunt descendenți ai celor ce au ocupat inițial insula și fiecare sat are câteva case colorate, cu acoperiș de tinichea. [...]

În depresiune, pe o suprafață de 100 km², nu există rețele de electricitate și de apă. Dacă cineva are nevoie de doctor, de polițist sau de pădurar în acea zonă, va trebui să aștepte până ce acesta va fi adus în vale cu elicopterul sau până ce va ajunge acolo pe jos.

Insula, parte din La Réunion, a fost desemnată în 2010 de către UNESCO, alături de vecinele sale menționate mai sus – Madagascar și Mauritius –, locație a patrimoniului mondial, ceea ce a dus la un flux crescând de turiști în ultima perioadă. Pentru moment, cei ce vizitează această pierdută „grădină a Edenului” sunt tratați cu priveliști care taie respirația, păduri luxuriante, largi câmpii africane, râuri sălbatice și o bogată cultură locală.

Mafate este, de asemenea, unul dintre puținele locuri rămase pe lume unde se găsește un ecosistem care s-a dezvoltat timp de milioane de ani în izolare.

(Andreea Marinaș, „Grădina pierdută a Edenului”: locul în care ajungi doar cu elicopterul, www.adevarul.ro)

A. Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:

- numele unei insule învecinate cu insula Mafate;
- anul în care insula Mafate a fost desemnată de UNESCO locație a patrimoniului mondial.

4 puncte

2. Scrie numele autoarei și titlul articolului din care este extras fragmentul. **4 puncte**

3. Menționează ce parte de vorbire este fiecare dintre cuvintele subliniate din secvența:

Pentru moment, cei ce vizitează această pierdută „grădină a Edenului” sunt tratați cu priveliști care taie respirația, păduri luxuriante, largi câmpii africane, râuri sălbatice și o bogată cultură locală. **4 puncte**

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate din secvența: *fiecare sat are câteva case colorate, cu acoperiș de tinichea.* **4 puncte**

5. Transcrie două propoziții subordonate diferite din fraza următoare, precizând felul acestora: *Dacă cineva are nevoie de doctor, de polițist sau de pădurar în acea zonă, va trebui să aștepte până ce acesta va fi adus în vale cu elicopterul sau până ce va ajunge acolo pe jos.* **4 puncte**

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată completivă directă introdusă prin adverbul relativ *unde*. **4 puncte**

B. Redactează, în 150 – 300 de cuvinte, o narațiune în care să prezinți o întâmplare reală sau imaginară petrecută într-o zonă turistică. **12 puncte**

În compunerea ta, trebuie:

- să relatezi o întâmplare, respectând succesiunea logică a evenimentelor;
- să precizezi două elemente ale contextului spațio-temporal;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecți precizarea referitoare la numărul de cuvinte.

Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie. Vei primi 14 puncte pentru redactarea întregii lucrări (unitatea compoziției – 2 p.; coerența textului – 2 p.; registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – 2 p.; ortografia – 3 p.; punctuația – 3 p.; așezarea corectă în pagină – 1 p., lizibilitatea – 1 p.).

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A

Anul școlar 2015 – 2016

Probă scrisă

Limba și literatura română

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

Varianta 2

- Se punctează oricare alte formulări/modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă fracțiuni de punct. Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit în barem.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea la 10 a punctajului total obținut pentru lucrare.

SUBIECTUL I (42 de puncte)

A.

1. Câte 2 puncte pentru notarea oricărui sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor subliniate (de exemplu: *alerga* – fugea; *veșnic* – mereu). **2 p. x 2 = 4 puncte**

2. Câte 2 puncte pentru explicarea modului de formare a cuvintelor subliniate din secvențele date. **2 p. x 2 = 4 puncte**

Câte 1 punct pentru precizarea mijlocului de îmbogățire a vocabularului prin care s-a format fiecare cuvânt (de exemplu: *cândva*, *numai*, *adeseori* – formate prin compunere; *năpădite*, *întins*, *voastre*, *rănite* – formate prin conversiune/schimbarea valorii gramaticale – 1 p. x 2 = 2 puncte);

câte 1 punct pentru explicarea modului de formare a celor două cuvinte (de exemplu: *numai* – format prin compunere, prin contopire/sudare, din adverbele de mod *așa* și *dar*; *voastre* – adjectiv pronominal posesiv provenit din pronume posesiv) – 1 p. x 2 = 2 puncte.

Modul de formare: *numai* = cuvânt compus prin contopire din adverbele *nu* + *mai*;

voastre = adjectiv pronominal posesiv provenit prin conversiune din pronume posesiv; *năpădite*, *întins*, *rănite* = adjective participiale provenite din verbe la modul participiu.

3. Explicarea rolului cratimei în secvența dată (de exemplu: marchează rostirea legată a două cuvinte; marchează căderea unei vocale). **4 puncte**

4. Câte 2 puncte pentru precizarea măsurii primului vers (8 silabe) și a celui de-al doilea vers (12 silabe) din poezie. **2 p. x 2 = 4 puncte**

5. Câte 2 puncte pentru transcrierea oricărui epitet (de exemplu: *drumuri [...] șerpuite*) și a oricărei repetiții (de exemplu: *Scuturându-le, scuturându-le*). **2 p. x 2 = 4 puncte**

6. Prezentarea semnificației versurilor date: **4 puncte**

• prezentare adecvată – 3 p.; prezentare parțial adecvată – 2 p.; încercare de prezentare – 1 p. ;

• respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 p.

B. Punctaj :

– câte 2 puncte pentru precizarea oricăror două trăsături ale genului liric; **2 p. x 2 = 4 puncte**

– câte 2 puncte pentru ilustrarea oricăror două trăsături ale genului liric, valorificând textul dat ; **2 p. x 2 = 4 puncte**

(Punctele pentru ilustrarea fiecărei trăsături a genului liric se acordă astfel:

• ilustrarea adecvată a trăsăturii – 2 p. ;

• prezentare superficială a trăsăturii/schematism – 1 p.)

– adecvarea conținutului la cerință – 2 p.; adecvare parțială – 1 p.; **2 puncte**

– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **2 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (36 de puncte)

A. 1. Câte 2 puncte pentru formularea corectă a fiecăruia dintre cele două enunțuri cerute (de exemplu: O insulă învecinată cu Mafate este Madagascar/Mauritius.; În 2010 insula Mafate a fost desemnată de UNESCO locație a patrimoniului mondial.). **2 p. x 2 = 4 puncte**

2. Câte 2 puncte pentru scrierea numelui autoarei și a titlului articolului (Andreea Marinaș; „Grădina pierdută a Edenului”: locul în care ajungi doar cu elicopterul). **2 p. x 2 = 4 puncte**

3. Câte 1 punct pentru menționarea fiecărei părți de vorbire (*vizitează* – verb predicativ; *cu* – prepoziție simplă; *care* – pronume relativ; *sălbatic* – adjectiv propriu-zis). **1 p. x 4 = 4 puncte**

4. Câte 2 puncte pentru precizarea fiecărei funcții sintactice (*fiecare* – atribut adjectival; *case* – complement direct). **2 p. x 2 = 4 puncte**

5. Câte 1 punct pentru transcrierea integrală a oricăror două propoziții subordonate diferite (*Dacă cineva are nevoie de doctor, de polițist sau de pădurar în acea zonă; să aștepte; până ce acesta va fi adus în vale cu elicopterul; până ce va ajunge acolo pe jos.*); **1 p. x 2 = 2 puncte**

– câte 1 punct pentru precizarea felului propozițiilor subordonate transcrise: *Dacă cineva are nevoie de doctor, de polițist sau de pădurar în acea zonă* – propoziție subordonată circumstanțială condițională; *să aștepte* – propoziție subordonată subiectivă; *până ce acesta va fi adus în vale cu elicopterul* – propoziție subordonată circumstanțială de timp; *până ce va ajunge acolo pe jos* – propoziție subordonată circumstanțială de timp. **1 p. x 2 = 2 puncte**

6. Construirea unei fraze alcătuite din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată completivă directă, introdusă prin adverbul relativ *unde*. **4 puncte**

– construirea unei fraze alcătuite din două propoziții; – 1 p.

– construirea corectă a propoziției subordonate indicate, introduse prin adverbul relativ *unde*. – 3 p.

B. Punctaj:

– relatarea unei întâmplări petrecute într-o zonă turistică: cu respectarea succesiunii logice a evenimentelor – 4 p.; fără respectarea succesiunii logice a evenimentelor – 2 p.; **4 puncte**

– câte 2 puncte pentru precizarea fiecăruia dintre cele două elemente ale contextului spațio-temporal; **2 p. x 2 = 4 puncte**

– adecvarea conținutului la cerință – 2 p.; conținut parțial adecvat – 1 p.; **2 puncte**

– respectarea precizării privind numărul de cuvinte. **2 puncte**

14 puncte se acordă pentru redactare, astfel:

– unitatea compoziției; **2 puncte**

– coerența textului; **2 puncte**

– registrul de comunicare, stilul și vocabularul adecvate conținutului – 2 p.; adecvarea parțială – 1 p.; **2 puncte**

– ortografia (0 erori: 3 p.; 1 – 2 erori: 2 p.; 3 – 4 erori: 1 p.; 5 sau mai multe erori: 0 p.);

3 puncte

– punctuația (0 erori: 3 p.; 1 – 2 erori: 2 p.; 3 – 4 erori: 1 p.; 5 sau mai multe erori: 0 p.);

3 puncte

– așezarea corectă a textului în pagină;

1 punct

– lizibilitatea.

1 punct

Sugestii de rezolvare a subiectelor/ oglinda paginii²

Subiectul I

A.

1. Sinonime:

„alerga” – „fugea”, „gonea”;

„veșnic” – „mereu”, „etern”, „neconținut”, „continuu”, „totdeauna” etc.

2. Cuvinte formate prin compunere; de exemplu: „cândva”, „numai”, „adeseori”.

Cuvinte formate prin conversiune; de exemplu: „năpădite”, „întins”, „voastre”, „rănite”.

Modul de formare a cuvintelor:

„numai” = adverb compus prin contopire din adverbele „nu” + „mai”;

„voastre” = adjectiv pronominal posesiv provenit prin conversiune din pronume posesiv;

sau:

„năpădite”, „întins”, „rănite” = adjective participiale provenite din verbe la modul participiu.

3. În secvența „învie-n mine”, cratima, semn de ortografie, marchează pronunțarea legată a două cuvinte: verbul „învie” și prepoziția simplă „(î)n”; se produce căderea unei vocale, se formează o silabă comună și se mențin măsura și ritmul versului.

4. Măsura primului vers: 8 silabe;

măsura celui de-al doilea vers: 12 silabe.

5. Epitet; de exemplu: „ceruri *albastre*”, „drumuri[...] *șerpuite*”;

repetiție: „*Scuturându-le, scuturându-le*”.

6. Situate în incipitul poeziei, cele patru versuri inițiază un monolog liric adresat, având ca interlocutori salcâmi copilăriei, împovărați de „flori albe” și de albine, „arbori de câmpie” văzuți ca un simbol al întoarcerii în timp, până la identificarea sublimă cu ei a eului liric: „*Voi sunteți frați cu mine.*”

Sau³:

Prin cuvinte aparent simple, printr-un discurs liric adresat (vocativul „Salcâmi, arbori de câmpie”) și prin imagini vizuale pline de nostalgie („flori albe năpădite de albine”), se deschide un spațiu poetic al amintirii, al copilăriei îndepărtate, evocat prin motivul poetic al salcâmului, față de care eul liric manifestă sentimente de fraternitate.

Sau:

Primele patru versuri deschid spațiul poetic pe două planuri: al unui prezent conturat prin adresare directă și prin imagini vizuale („Salcâmi, arbori de câmpie”, „flori albe năpădite de albine”) și altul al amintirii, evocat de imaginea salcâmului, arbore simbolic al satului de câmpie. Poetul se simte, peste timp, „frate” cu acest nostalgic element al naturii.

B. Încă de la o primă lectură a textului, consider că poezia „Salcâmi”, de A.E. Baconski, aparține genului liric, întrucât exprimă pe deplin trăsăturile lui definitorii, cuprinse chiar în definiția acestuia. Astfel, genul liric reprezintă totalitatea operelor lirice, distincte de cele epice și dramatice prin modalitatea de transmitere a mesajului: **în mod direct**, prin vocea confesivă a **eului liric**, care exprimă idei, sentimente, atitudini despre temele principale ale textului, copilăria și natura.

² Referințele de la subsolul paginilor nu se scriu în lucrare.

³ Exemplele ce urmează justifică ideea că prezentarea semnificațiilor textului literar, ca și în cazul subiectului I. B., sunt deschise mai multor interpretări posibile, respectând desigur anumite conveniențe, un anume cadru general de analiză, fără a se ajunge însă, din păcate, la structuri-șablon și la un anume nou „limbaj de lemn” în exprimare.

Vom identifica în text așadar, în primul rând, mărci lexico-gramaticale ale eului, ale subiectivității, deosebit de expresive: vocativul „salcâmi”, caz al adresării directe (cu semnificații multiple chiar din titlu, repetat de câteva ori în poezie, reluat prin „frați ai mei”), care îi conferă textului trăsături de discurs liric adresat, și alternanța insistentă a formele pronominale și a verbelor de persoanele I și a II-a („îmi”, „eu”, „-n mine”, „voi”; „am rămas”, „să port”, „trăiți”, „ați fost tăiați” etc.).

În al doilea rând, mesajul poeziei se definește ca o încărcătură de idei și de sentimente, de semnificații și de atitudini⁴ pe care opera literară „Salcâmi” le transmite emoțional cititorului. Ideea dominantă a textului este comuniunea totală a omului cu natura, cu arborele reprezentativ al satelor de câmpie, salcâmul, care evocă timpul îndepărtat, nostalgic al copilăriei și devine un simbol al propriului destin al poetului. Cadrul spațio-temporal al poeziei are note de pastel, specie literară prin excelență lirică, redată prin figuri de stil care creează imagini artistice relevante. Satul de altădată este evocat prin epitete, „drumuri lungi, șerpuite prin iarbă”, „ceruri albastre”, salcâmi „cu flori albe năpădite de albine”, prin repetiții și interogații retorice („Scuturându-le, scuturându-le”; „Voi sunteți frați cu mine”; „Frați ai mei, frați?”)

În concluzie, prin cuvinte aparent simple, printr-un discurs liric adresat (vocativul „Salcâmi, arbori de câmpie”) și prin imagini vizuale pline de nostalgie („flori albe năpădite de albine”), se deschide un spațiu poetic al amintirii, al copilăriei îndepărtate, evocate prin motivul poetic al salcâmului, față de care eul liric comunică sincere sentimente de fraternitate. Prin toate acestea, poezia „Salcâmi” aparține fără îndoială genului liric.

SUBIECTUL al II-lea

A.

1. Una din insulele învecinate cu insula Mafate este Madagascar/ Mauritius.

În anul 2010, insula Mafate a fost desemnată de UNESCO locație a patrimoniului mondial.

2. Numele autoarei este Andreea Marinaș.

Titlul articolului este „«Grădina pierdută a Edenului»: locul în care ajungi doar cu elicopterul.”

3. Părți de vorbire:

- „vizitează” – verb predicativ;
- „cu” – prepoziție simplă;
- „care” – pronume relativ;
- „sălbatic” – adjectiv propriu-zis.

4. Funcții sintactice:

- „fiecare” – atribut adjectival;
- „case” – complement direct.

5. Răspunsuri posibile, la alegere:

- „dacă cineva are nevoie de doctor, de polițist sau de pădurar în acea zonă” – propoziție subordonată circumstanțială condițională;

- sau: „să aștepte” – propoziție subordonată subiectivă;

- sau: „până ce acesta va fi adus în vale cu elicopterul” – propoziție subordonată circumstanțială de timp;

- sau: „sau până ce va ajunge acolo pe jos” – propoziție subordonată circumstanțială de timp.

6. Nu mi-ai spus^{1/} (unde) vei merge în vacanță.^{2/}

„Nu mi-ai spus” – propoziție principală;

„unde vei merge în vacanță” – propoziție subordonată completivă directă.

⁴ Florin Marcu, *Marele dicționar de neologisme*, Editura SAECULUM VIZUAL, București, 2007, p. 593.

B.

Se treziseră cu noaptea în cap, pe la cinci și jumătate dimineața, când e somnul cel mai dulce. Dar de aici, de pe malul Oltului, până la pensiunea aceea din zona Moeciu-Bran era mult de mers.

Când soarele era destul de sus, pe un cer fără pată, autocarul rula încă lin pe curbele strânse de dincolo de Câmpulung. Trecură de mausoleul de la Mateiaș, apoi drumul deveni mai așezat, în largă deschidere dintre munți. În zare, pe o stâncă proeminentă, singuratică, se profila, strălucitor, castelul Bran. În jurul lui, vile, pensiuni, hoteluri, drumuri și alei întortocheate.

Era trecut de prânz. Cei doi frați, George și Marian, împărțiră, ca acasă, aceeași cameră, la etajul al doilea al unei pensiuni impozante, în timp ce Alina, verișoara lor, ceru o cameră împreună cu Elena, colega ei de bancă.

Coborâră apoi toți, tot grupul, gălăgioși, în sala de mese, extrem de încăpătoare. Platouri cu aperitive, ciorbă de perișoare, friptură, clătite gustoase, sucuri divers colorate.

– Pentru după-amiază, program de voie, le spuse doamna dirigintă. Mâine vom vizita Castelul Bran.

În cele din urmă, băieții, obosiți de joaca de pe terenul de tenis, de plimbările prin jurul pensiunii și prin stațiune, ajunseră în cameră.

– De necrezut! Extraordinar! exclamă George și Marian când deschiseră ușa. De sus, de pe tocul ușii, o găleată cu apă li se răsturnase în cap.

Băieții dădură buzna în camera celor două colege ale lor, Alina și Elena:

– Voi ați pus apa?!

– Nu suntem noi de vină, chicotiră fetele. Și nouă ni s-a întâmplat la fel! Și noi suntem ude leoarcă. Vedeți totuși că aveți câte un bilețel pe pat.

În adevăr, pe patul fiecăruia găsiră câte un bilet : „Bine ați venit în țara lui Dracula.”

Pe la mijlocul nopții, strigăte puternice veniră dinspre camera fetelor. Până și doamna dirigintă sosise, alarmată de zgomot. Cu toții observară, cu uimire, cum o lumină stranie pluti prin fața ferestrei, luând-o apoi spre Castelul Bran și spre munți.

26 martie 2020

Profesor doctor Hadrian SOARE

Colegiul Național Zinca Golescu, Pitești